

στο μικροσκόπιο...

Ευρωκράτες - ευρωπαίοι και ευρωπαϊκά κόμματα

Του ΓΙΑΝΝΗ ΤΖΩΡΤΖΗ*

Ένας από τους σημαντικότερους λόγους που καθορίζουν σήμερα το δραστικά μειωμένο ενδιαφέρον των πολιτών της Ένωσης για τα κοινά ευρωπαϊκά πράγματα έγκειται στην ελλιπή γνώση τους αναφορικά με το τι συμβαίνει μέσα στα διάφορα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο βασικό αυτό συμπέρασμα καταλήγουν πρόσφατες δημοσκοπικές έρευνες που εν όψει ευρωεκλογών εξετάζουν συνολικά τις διαθέσεις των ευρωπαίων απέναντι στο ευρωσύστημα των Βρυξελλών. Σε τούτο συγκλίνουν ομοίως και οι απαντήσεις ενός μέσου όρου ψηφοφόρων από διάφορες χώρες, οι οποίοι δεν έχουν ακόμη αποφασίσει όχι το «τι» αλλά το «αν» τελικά θα προσέλθουν να ψηφίσουν στις 7 Ιουνίου. Η δεδομένη αυτή κατάσταση προδικάζει για μία φορά ακόμη ένα ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό προσέλευσης στις ευρωκάλπες του Ιουνίου, γεγονός όμως που αναμένεται να αποβεί κυρίως εις βάρος των μεγαλύτερων κομμάτων. Τούτο προοιωνίζεται ασφαλώς μια νέα δοκιμασία για το πολιτικό σύστημα, οι δυνάμεις του οποίου δοκιμάζονται ήδη στη δίνη μιας σειράς πολιτικών σκανδάλων χωρίς τέλος.

Τρεις μόλις εβδομάδες προ των ευρωεκλογών του Ιουνίου δεν έχει αρχίσει στη χώρα μας κανένα είδος διαλόγου αναφορικά με το ζήτημα του ποια Ευρώπη του μέλλοντος θέλουμε. Κι ενώ αυξάνει τόσο ο αριθμός όσο και οι αρμοδιότητες των ευρωκρατών των Βρυξελλών, ασαφές παραμένει ακόμη το τι μέλλει γενέσθαι με τη λεγόμενη «ρυθμιστική» συνθήκη, ήγουν με τον καταστατικό χάρτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακριβέστερα: ουδείς επιχειρεί να διακριβώσει τι μοντέλο ευρωδιοίκησης προτιμούν οι Έλληνες πολίτες, οι πλέον ενθουσιώδεις με την ιδέα της ενωμένης Ευρώπης. Το ίδιο άγνωστο παραμένει και ως προς το τι πρόκειται να ακολουθήσει σχετικά με τη διαδικασία ενοποίησης της Ε.Ε., ένα πολιτικό διακύβευμα από το οποίο θα κριθούν πολλά τόσο για το μέλλον της Ένωσης όσο και για την τύχη των κοινωνιών όλης της Ευρώπης. Λίγοι γνωρίζουν στο μεταξύ, ότι πέραν του

80% της νομοθεσίας των εθνικών κοινοβουλίων συνιστά μια απλή διαδικασία επικύρωσης κανονισμών και οδηγιών που έχουν θεσπιστεί στις Βρυξέλλες, συχνά δε αυτό χωρίς ίχνος ουσιαστικής συζήτησης, όπως τούτο συνέβη με την έγκριση του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας το 2007.

Πολλοί όμως διερωτώνται ήδη κι ως προς το ποια (συμ-)πολιτειακή εκδοχή είναι νοητή για μια μελλοντική ευρωπαϊκή διακυβέρνηση, την ώρα που κάποιοι αναφέρονται σε μια «παγκόσμια» τέτοια, χωρίς βεβαίως να εξηγούν και τι ακριβώς οι ίδιοι εννοούν. Παράλληλα, έχει αρχίσει να «λανσάρεται» κι ένα κάποιο μοντέλο ευρωδιακυβέρνησης, το οποίο μορφοποιείται εκ των πραγμάτων σε ορισμένους «τόπους» της Ένωσης. Εν προκειμένω, καθορίζονται περιφέρειες εκτοπίζοντας το κράτος, το οποίο τείνει άλλωστε στις Βρυξέλλες να αποκτά συχνά ιδιότητες νομαρχίας... Η τωρινή συγκυρία θα ευνοούσε όμως μια προώθηση της συζήτησης για την ευρωπαϊκή ενοποίηση, μια σημαντική διαδικασία που δεν μπορεί να γίνει με τεχνοκρατικές επιλογές και μέσα από αδιαφανείς διεργασίες διαφόρων ευρωκρατών της Κομισιόν. Ενώ απορρίπτεται, όμως, η ιδέα μιας ομοσπονδιακής δομής ή διακυβερνητικής ένωσης, τα εθνικά κράτη-μέλη της Ε.Ε. κινδυνεύουν ήδη να έχουν λιγότερα δικαιώματα από εκείνα που διατηρούν σήμερα τα ομόσπονδα κρατίδια των ΗΠΑ έναντι της Ουάσιγκτον!

Οι ευρωεκλογές τείνουν να λάβουν χώρα στον αστερισμό μιας σκληρής πόλωσης ανάμεσα στα δύο μεγάλα κόμματα. Οι συζητήσεις περιστρέφονται γύρω από εσωτερικής φύσεως θέματα, ακόμη κι όταν αυτές αναφέρονται στην αγροτική πολιτική της Ένωσης, είτε εξετάζεται το ζήτημα της πολιτικής των τραπεζών ή και θέματα περιορισμού των ατομικών δικαιωμάτων. Ολα τούτα και παρόμοια θέματα δεν συζητιούνται μέσα σ' ένα ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο, όπου άλλωστε αποφασίζεται τελικά η τύχη τους, αλλά με όρους της εγχώριας στενής κομματικής αντιπαράθεσης, με συνέπεια την απώλεια της ουσίας τους.

Το κρίσιμο διακύβευμα των επικείμενων ευρωεκλογών δεν είναι αν και ποιες δυνάμεις πρόκειται να επικρατήσουν στο Ευρωκοινοβούλιο, όσο ποια θα είναι η σύνθεση αυτού του -ακόμη- χωρίς ουσιαστικές αρμοδιότητες οργάνου. Πρόκειται, ωστόσο, για ευρεία πανευρωπαϊκή πολιτική συνέλευση, η οποία είναι σε θέση να αξιώσει ουσιαστικό ρόλο, όταν ασφαλώς διαθέτει και δυνάμεις οι οποίες θα μπορούσαν να επιζητήσουν τη ρήξη και να προκαλέσουν ιστορικές μεταβολές. Οι υφιστάμενοι σε πανευρωπαϊκό επίπεδο κομματικοί συσχετισμοί δεν προσφέρουν όμως σήμερα καμιά τέτοια εναλλακτική προοπτική. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι Σοσιαλδημοκράτες έχουν θέσει στόχο τους με αυτές τις ευρωεκλογές την αντικατάσταση του

προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μπαρόζο, γεγονός που θεωρείται κορυφαία αλλαγή για την Ένωση. Οι ίδιοι βεβαίως δεν κάνουν λόγο για τον ανεκδιήγητο εκείνο Σολάνα, ο οποίος ως Γ.Γ. του ΝΑΤΟ το μόνο που έπραξε από τις Βρυξέλλες ήταν όταν πάτησε το κουμπί του πολέμου στο Κοσσυφοπέδιο, τέλη Μαρτίου του 1999.

Αν όμως ένα μέρος του προβλήματος αφορά το λεγόμενο «τέρας» των Βρυξελλών, ήτοι τη γραφειοκρατία της Ένωσης που διογκούμενη αυξάνει συνεχώς τις εξουσίες της σε βάρος όλων μας, το άλλο μέρος αφορά τις δυνάμεις του δικού μας πολιτικού συστήματος, το οποίο δεν συγκροτούν βεβαίως μόνο τα κόμματα αλλά και κάποιες άλλες «κολόνες» του κοινωνικο-οικονομικού οικοδομήματος. Τα κόμματα έχουν ως κύρια αντιπροσωπευτική αποστολή τους τη μεταφορά όσων προσλαμβάνουν από τη λαϊκή βάση στους θεσμούς υλοποίησης των αποφάσεων. Πολλοί το θεωρούσαν αυτονόητο, εν όψει ευρωεκλογών, ότι θα αντιπροσωπεύονταν στους συνδυασμούς των κομμάτων κοινωνικοί χώροι που δοκιμάζονται ιδιαίτερα σήμερα από την οικονομική κρίση. Αποτελεί, συνεπώς, ένα κρίσιμο ερώτημα: «Τι δουλειά έχουν στις Βρυξέλλες» οι διάφοροι σεισμολόγοι, αρχαιολόγοι, μετεωρολόγοι και κάποιοι εισαγόμενοι περιέργοι καθηγητές (;) «υφολόγοι» που «κοσμούν» τα τωρινά ευρωψηφοδέλτια. Όταν όμως σε μια τέτοια διαδικασία δεν εκπροσωπείται, συμβολικά έστω, ένα μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας μας, το οποίο πλήττεται καίρια από την ανεργία τα τελευταία χρόνια, τότε διερωτάται κανείς αν τα κόμματα και οι φορείς που ελέγχουν γνωρίζουν τι συμβαίνει γύρω τους. Δεν έτυχε άραγες να συναντήσουν οι πολιτικοί μας ηγέτες κι οι συμβουλάτορες τους κάποιον από τις χιλιάδες των πτυχιούχων ανέργων που μαραζώνουν στη χώρα μας χωρίς ίχνος ελπίδας για το μέλλον; Ποσώς μάλλον θα τους ενδιαφέρουν αυτοί οι σύγχρονοι «άθλιοι» γιατί δεν θα ταιριάζουν στις γαλάζιες αλλά ούτε πλέον και στις πράσινες επιλογές τού σήμερα.

* Δημοσιογράφος και πολιτικός επιστήμονας